

Domobranstvo — naša protirevolucija in naša rešitev

Pod tem naslovom prinaša »Za blagor očetnjave«, glasilo slovenskih domobrancev v Novem mestu, v številki z dne 23. decembra 1943 naslednji članek:

Komunistična revolucija je izbruhnila v slovenskem narodu leta 1941. Izbruhnila je v narodu takim, kakršen je takrat pač bil. Bistvo te revolucije ni v tem, da so pristali ene stranke, ampak v tem, da so pristali vsi. Komunistična revolucija je izbruhnila v slovenskem narodu leta 1941. Izbruhnila je v narodu takim, kakršen je takrat pač bil. Bistvo te revolucije ni v tem, da so pristali ene stranke, ampak v tem, da so pristali vsi.

Pod tem satanizmom komunistične partije, zavarovanim z orožjem njenih tolp, vse prejšnje, kar je narod imel, padlo v nič. Danes je naš narod razdeljen samo še na pristase komunistične partije po letu 1941, to je pristase OF in pristase pristnega s-skega naroda izpred leta 1941; z drugimi besedami na pristase komunistične, boljševske, brezbarvne in brezverne bodočnosti na tem ozemlju, in na pristase slovensken krščanske bodočnosti našega naroda.

Zakaj slovenski narod, kakršen je bil pred letom 1941, ni mogel komunistične revolucije preprečiti, to je posebno, zelo bolešno poglavje. Vnebovpijajoče krivdo taja za to tudi cesarske italijanske oblasti, ker so najprej narod kot tak v vsaki organizirani obliki razpustile.

Tu hočemo opozoriti le na dejstvo, dje narod stal brez vsake organizirane oblike je revolucija že tu in je večina narodne v njeni vihri in trpljenju.

Kdo naj torej stre komunistično revolucijo za slovenski narod in od njega kono odstrani njene nevarnosti? Komunistična revolucija je nastala prav zaradi tega, ker je ni nobeno od prejšnjih društev, noba prejšnja ustanova mogla preprečiti; namila je zaradi tega, ker so bile laži in ščunje komunistične stranke, zavarovane z orožjem njenih tolovajev, močnejše in zapeljivše kakor vsi ostali programi. Tudi nena prejšnjih strank ni mogla komunistične revolucije preprečiti, še manj bi jo nglia ustaviti in streti zdaj.

Ali bo OF strla stara upravna ali-sol-eljska oblast? Kje, ko pa vidimo, OF so oblasti sami bili pristasi in varci OF: ko dan za dnem vidimo, kako sepravi vplivni pristasi OF izmuzajo končen plačilo, po večini zaradi pomanjkanjadokazov. OF pa dokazuje nad 15.000 mrtvi Slovencev in opustošena dežela!

Jasno torej je, da nič starega n more komunistične revolucije streti, ker e nič starega ni moglo preprečiti ali jo ničiti, ko je bila še v povojih. Tudi nobenalo-versa ustanova danes ne more streti omunistične revolucije sama, ker je narodpo-dveletni d-zaviljanski vojski preveč oslejen in so rosleci protikomunističnega odora že močno razredčeni.

Tiea je v največji naglici — ker komunistična partija ne bo čakala - izvesti novo organizacijo vsenarodno, neodlično, nedržavno, katere edini cilj bo, d z lučjo resničepremaga komunistične laži, krščanstvom atinizem komunizma, z orožjem komunistično orožje, torej edini cilj da stre komunistično revolucijo v celoti, da proti komunistični revoluciji izvede protirevolucijo, vijaenji, naroda in njegovo osvoboditev d protote rdeče nevarnosti.

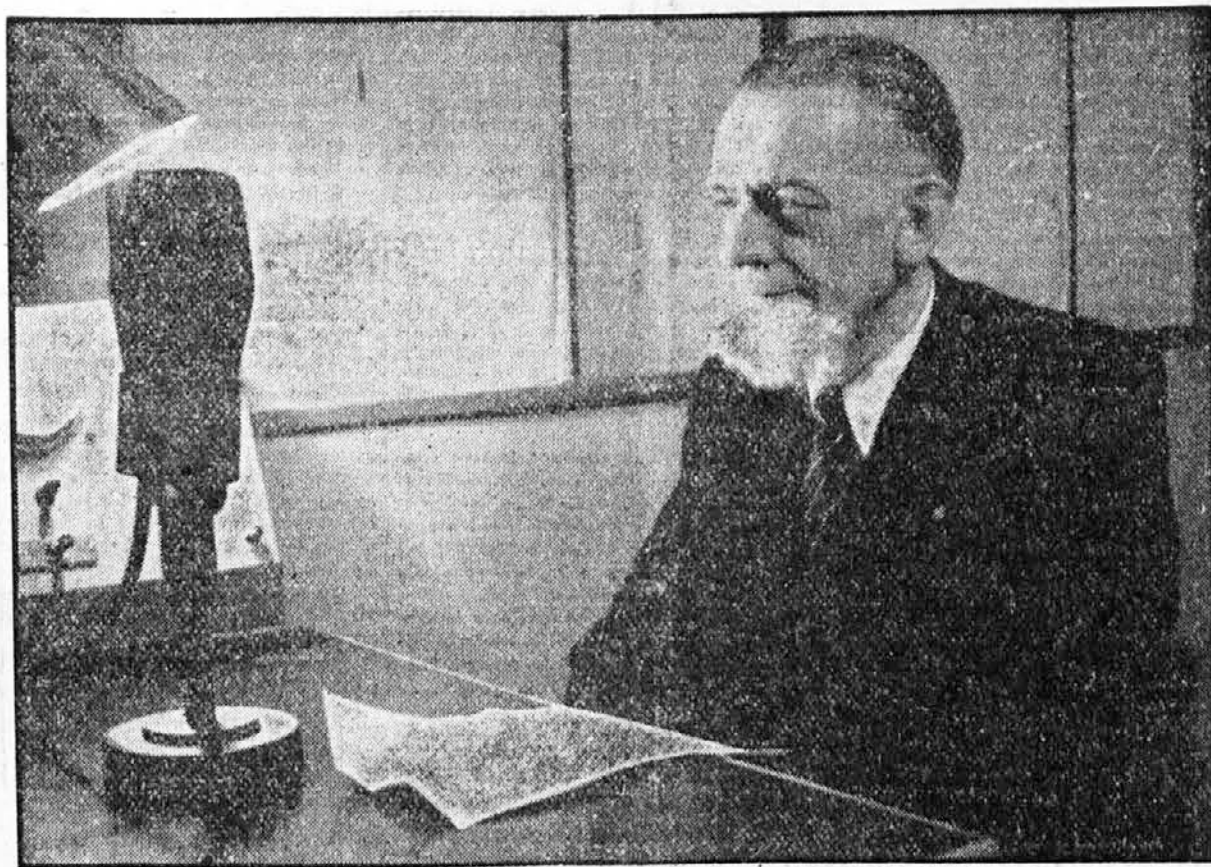
Ti slovenska vsenarodna organizacija, ki n nobene zveze s prejšnjim strankami, očrtavi ali kakršnimi koli združbami, je slovensko domobranstvo. Slovensko domobranstvo je slovenska narodna vojska, katere edini narodni cilj je streiti komunistično revolucijo. Nobena prejšnja politična organizacija takega cilja ni imela, ker ji ni bil preben. — Cilj slovenskega domobranstva e, narod osvoboditi boljševizma in spei spoznaviti družinsko, vaško, pokrajinsko i narodno skupnost.

Ti osvoboditev od komunistične nevarnosti, uničenje rdeče revolucije pa samo na sebi pmeni silen vzpon na d in njegovo volkovo-rast. Ni to ustavitve življenja na položaj iz 1941, ampak pomeni viliškani napredek. Je kakor popolno, končno ozdravljenje in znamenja, da je treba samo dje bolezei zadavi. Ozdravljenje je napredek, je dokaz, da je v telesu zmagala sila življenja, in znamenje, da je treba samo še časa pa se bo bolnik okrepil.

Ko bo domobranstvo strlo komunistično revolucijo in narodu spet vrnilo mir in varnost, da bo Slovenec — katere koli stranke — spei varen v svoji hiši, v svoji vasi, na polju, na cesti, v gozdu, v mestu, takrat se bo narod nekoliko oddahnil, življenje ga bo peljalo naprej in kmalu si bo opomogel.

Zemlja bo prvo jesen rodila, ko da ni bilo nič, žene bodo rodile nove Slovence, v vaseh bo novo življenje ob pesmi in delu in domačem kruhu in noč bo spet težko pričakovani prilika za varen počitek.

In akort bo sedanja revolucija spomin na veli isti boj slovenskega naroda za samoga e. Zmaga nad to revolucijo bo narodu v n prišla njegove moči, zdravja in neumrlj vod.

Präsident General Leo Rupnik spricht zum slowenischen Volke — Präsident general Leon Rupnik govori slovenskemu ljudstvu.

Lastna sila, neupogljiva volja in pogum do življenja — slovenski program za bodoče

Na novega leta je imel deželni predsednik general Leon Rupnik po radiu nagovor, v katerem je med drugim dejal:

Ljubi moji slovenski rojaki!

Ob slovesu od starega leta imamo že tako navado, da ga pregledamo — pri tem pa vse neizpolnjene želje in nade radi naprtimo mlademu novemu letu.

Naša upov in želja za bodočnost pa ne smemo zaupati kar mlademu letu, temveč se — ne glede na koledar — smemo zanašati samo na lastno silo, na našo neupogljivo voljo in na naš pogum, da hočemo živeti.

Sicer smo prav majhen narod, najmanjši v Evropi, vendar pa kljub temu že 1500 let z največjimi narodi našega domačega kontinenta skupaj prenašamo veliko trpljenja in veselja, ki ju usoda dodeljuje tudi njim. — In že meseca septembra, ko nas je izdajstvo združenih badogliancev in boljševikov oklepalo v smrtnem objemu — če tedaj nismo propadli, ne bomo propadli niti v bodočnosti.

Vsekakor nam je ob septembrski, za življenje nevarni krizi pomagala Nemčija, ki ji bomo za to večno hvaležni. — Toda Nemčija nam ne bi bila pomagala, če se ne bi bila prepirala, da živeti hočemo ter znano za svoj obstoj tudi pridno delati in se hlabo boriti.

Za varstvo in za mogočno pomoč branilca vse Evrope, velikega sosednjega nemškega naroda, se moramo torej zahvaliti tistemu delu naših slovenskih rojakov, ki si je ohranil zdravje duha, namreč:

Prvič — hrabrim prostovoljnimi protikomunističnim milicinkom, ki so v obupnem položaju kljubovali dvojnemu obtemu partizanov in badogliancev ter so se s težko borbo prebili do nemških meja in v Ljubljano, da od tukaj pod vodstvom junaške nemške oborožene sile z nezlomljivim pogumom nadaljujejo boj in se na novo organizirajo kot slovensko domobranstvo.

Drugič — korajžnim in svoje dolžnosti se zavedajočim kmetom, ki so svojo grudo obdelovali tako dolgo, dokler je niso morali napojiti z lastno krvjo, ali pa so — z nje pregnani — zagrabili za orožje ter dopolnili domobranstvo in se sedaj pripravljajo na končni obračun s tolovaji.

Tretjič — pridnim, sposobnim in narodno zavednim delavcem, ki so ob strojih ali s svojim orodjem storili svojo dolžnost ter niso zapustili svojih mest ne glede na skromne meze, hkrati pa tudi prezirajoč zapeljiva vabila židovsko-boljševske »internacionale».

Četrtoč — svojim dolžnostim vdanim in ljudstvu zvestim uradnikom, duhovnikom, zdravnikom, šolnikom, inženirjem in drugim državnim, javnim in zasebnim uslužbencem, prav tako pa pripadnikom svobodnih poklicev, ki se od lažne propagande niso dali zapeljati, temveč so z dostojno večino slovenskega ljudstva vzdržali pred sleparskimi obljubami sovražnikov ter so vztrajali ob težkih grožnjah in kljub terorju rdečega podzemlja, posebno pa še novinarjem, ki s svojo odločno in jasno besedo dajejo boju proti komunizmu duhovno oporo.

Petič — večjemu delu slovenske mladine, ki jo je samo zdravje in veselje do življenja ter se z zanesljivo pravimi občutki povezanosti z domačo zemljo in njenim ljudstvom priloženo zgraža nad duhovno, moralno in fizično pokvarjenostjo svojih tovarišev in tovarišic, razjedeh od židovskega strupa, ter je odločena, da sebi in vsemu svojemu narodu z mladostno krepljimi udarci skuje bolj zdravo, za plodno delo bolj vneto, lepšo, sončnejšo bodočnost.

S temi pozitivnimi prvimi in z njihoviimi lastnimi močmi moramo in bomo kot prvi evropski narod — ne glede na vse ovire in težave — še nadalje v še večji meri izpolnjevali svojo dolžnost. Posebno bomo pa svoje dolžnosti izpolnjevali tudi s preziranjem morebitnih nasprotnih udarcev, ki našega poguma nikakor ne bodo ohromili, temveč še okrepili.

Težak je program in zelo težka so naloga, ki si jih zastavljamo. Toda stvari se moramo lotiti in tudi zmagati! Zakaj samo tako si bomo zaslužili in priborili trdno povezano narodno skupnost in tisto resnično socialnost, ki sta nam porok in jamstvo za tisti prostor, ki nam v družini evropskih narodov po pravici in zaslugi pripada.

Ko se pa spet lotimo našega dela, moramo obenem s sebe otresti vse zlobne strasti, ki so nam jih desetletja dolgi strankarski politični prepri in združbe napravili skoraj za navado, da se je naša narodna edinstvo razbila ter smo prav zato tako dozorili za razdorno počenje komunizma. Nevoščljivost in zavist, sebičnost in skopstvo, ovaštvo in podkupljivost, umazano stremstvo in korupcija ter podobne grde lastnosti morajo izginiti ter napraviti prostor tistim krepostim, ki nam edine

lahko dajo moči za izpolnitev naših težkih nalog.

Najprej moramo v naši mali pokrajini napraviti red!

To se pravi: mi moramo iztrebiti komunizem in pokončati njegove požigalske drhali — zagotoviti si moramo varnost in mir — odstraniti razdejanje — uresničiti obnovo — vse kmetijstvo spet dvigniti na višek — oživiti svet industrije in obrt itd. Seveda moramo hkrati z vsem tem obnoviti ali ustanoviti tudi vse za te namene potrebne organizacije.

Z uspešnim uresnčenjem vseh teh del in prizadevanj bomo dokazali, da smo, čeprav majhen, vendar vrl, prizadeven, pošten in hraber narod, ki bo — kljub vsem volnim težavam — iz naše domovine spet lahko uredil naš prelepi vrt. Hkrati bomo pa doprinesli dokaz, da te naše prelepe domovine nikakor nismo voljni izročiti židovskim politkomisarjem, naj bi nas odvedli v tunde in tajge severne Rusije in Sibirije — polnit židovske denarne vreče.

Tako vidite, da se program za ustanovitev našega novega življenja ne da prisiliti v koledarski predal enega edinega leta. Sedaj vemo, da je naše vstajenje odvisno samo od nas samih — da moramo vso svojo voljo in vse moči zastaviti trajno ter sta za to potrebni — edinstvo in disciplina.

Ne glede na koledar je začetek storjen. Protikomunistične manifestacije v mestu Ljubljani in po pokrajini — sklep z domačiji pregrnanih deželanov, da bodo delali in se borili do zmage — oklic predstavnikov vseh slojev vsem Slovincem in Slovenkam na neizprosno boj zoper komunizem — neodoljiva borba in organizacijski napredki našega domobranstva, prav posebno pa še boj, ki ga je naše domobranstvo z rano ob ramih v zvestem bojnem pobratimstvu s hrabrim nemškim vojakom proti desetkratni premoči junaško in zmagovito dobojevalo v borbi za Kočevje, naš slovenski Alcazar, nam daje pravico za trdno vero v končni uspeh.

S to vero vam klidem, Slovenci in Slovenke, da nastopa doba, ko si boste s svojim prizadevanjem, s svojim delom in s svojo trdno vero v zmago lahko svoja imena za večno zarisali v zgodovino naše domovine in vsega slovenskega naroda.

Vsem potrjim in vsem pogumnim klidem in od srca voščim, naj nam leto 1944, z vdanim delom za slovensko domovino vsem prinese veselje, čast in srečo!

razpologa Sovjetska zveza, torej približno 18 milijonov ljudi, je po priznanju angleškega lista »Nineteenth Century« izgubilo osebno svobodo s tem, da jih kot jetnike, prognance, izgnance ali celo kot kriminalce gonijo na suženjsko delo od enega državnega podjetja do drugega.

Predsednik francoske vlade Laval je preuredil notranje ministrstvo, ustanovil posebno državno tajništvo za notranje zadeve ter postavil na odgovorna mesta zanesljive ljudi. S to novo preureditvijo je Laval dal izraza svojemu trdnemu sklepu, da naredi v Franciji red in odločno nastopi proti komunističnemu naaliju in političnemu tolovajstvu, ki ga je skušala zasnovati sovražna propaganda.

Neki sovjetski komisar, ki je skozi Madrid hitel dalje v London, je dejal, da ima jo zastopstva sovjetskih častnikov, ki so odpotovala v Anglijo, nalogo, pridobiti bivše carske častnike za Sovjetsko zvezo ter jim vrniti prejšnja vojaška mesta in odličja. Takšni vabljenici nasto-

Iz vsebine:

- Na 1. strani:
Domobranstvo — naša protirevolucija in naša rešitev.
Lastna sila, neupogljiva volja in pogum do življenja — slovenski program za bodoče.
Teden v svetu.
- Na 2. strani:
Tudi Vi ste bili na komunističnem »seznamu smrti«! (Odkritja in imena iz komunističnega obveščevalnega arhiva.)
- Na 3. strani:
Novi podatki in dokumenti iz komunističnih seznamov.
Teden doma.
- Na 4. strani:
»Jugoslovanska osvobodilna vojska je zadala Nemcem hude izgube...«
Pisma nam in vam.
- Na 5. strani:
Dvojno življenje Evna Azeva.
- Na 6. strani:
200 letnica Japljevega prevoja Sv. pisma v slovenščino.
- Na 8. strani:
Sprehod po bombardiranem Berlinu.
Dokument o ljudeh in dejanjih »osvobodilne« vojske.

Uradne izjave o sovjetskem slovanstvu

Sovjetska uradna izjava z dne 10. maja 1940:

»Agencija Tass je pooblašena, da te novice (= o tem, da je politika sovjetske Rusije slovenska politika) niso samo netočne, temveč tudi smešne, zakaj po mnenju sovjetskih odgovornih krogov je vsoslovanstvo tako s splošnega kakor tudi mednarodno političnega stališa povsem reakcionarno gibanje, ki je v nasprotju s politiko sovjetske države.

Ta izjava do danes ni bila preključana.

Izjava slovenskega vodilnega boljševika:

»Tisk takojimenovanih »zapadnih« demokracij je v sedanjih vojni večkrat obdolžil Sovjetsko zvezo, da v svojih atremljenjih predstavlja tretji imperialistični tabor, ki se bori za smotre panslavizma, za slovensko oblast nad svetom...« (A. Poljanec — Boris Kidrič v »Sodobnosti« 1. 1940.

Tudi ta izjava ni bila preključana.

Kaj pravijo na to slovenski boljševniki, ki vidijo za OF ne roko kominterne, temveč »slovensko« Rusijo?

»Junaška dejanja osvobodilne vojske v Sloveniji«

Da prehitimo komunistično in ofarsko propagando sporočamo:

»Oddelki jugoslovanske osvobodilne vojske v Sloveniji so zasedli važno, dasi skoraj do tal požgano prometno križišče in pristanišče Cerkanec ob Cerkliskem jezeru, kjer prebivajo same ženske. Po hudih bojih so zlomili sovražnikov odpor ter razdeljali vse prometne naprave, važne za nemški oskrbovalni promet in sicer: požgali so leseni, za silo popravljeni most čez krajevni potok in požgali vse tiste redke brvi, ki jih je pustila cela laška cesarska vojska med svojimi »boji« s koman»ti. Poselneza pomena je v tem oziru most, ki je vezal hišo kmeta Brinarja, stoječo na vojaško važnem otoku med dvema mlinoma, z bregov omenjenega potoka. S tem je onemogočen sleherni vojaški promet med omenjenim kmetom in celino. Zaradi podrtih mostov, ki jih po sodbi strokovnjakov, n bo mogoče popraviti prej kakor v eni uri, je tudi ustavljena sleherni plova bomoška podmornice po cerkliskem potoku, kar pomeni nov, važen prispevek h končnemu zlomu Nemčije.

Ko so oddelki osvobodilne vojske to važno delo končali, so se umaknili. Pri umiku jih je oviralo le lajanje redkih psov in kruljenje še bolj redkih prašičev, ki so imeli srečo, da so se ostali v tej trdnjavi. Upamo, da bodo zavezniki to pomembno vojaško dejanje znali ceniti v vsem njegovem obsegu.

Kriza v zdravniški zbornici

V Zdravniški zbornici je nastopila huda kriza. Ta ustanova bi namreč izmed vseh podobnih morala izključiti največ članov.

Dalje na 2. strani.

pajo tudi že na Portugalskem, na Švedskem in v Turčiji. Kaj če ni to poskus, da bi vsaj enaki Rusi potegnili boljševiški voz iz blata?

Komunističnega voditelja v Badogli vladl, Giovannina Roveda, je italijanska republikanska policija zaprla. S tem je postavljena na laž iz tujino večkrat razširjena vest, da je bil Roveda v Turinu umorjen.

Madžarski vojni minister je prepovedal o potovanju v tujino raztegnil tudi na vse moške madžarske državljane od 18 do 60 leta starosti brez ozira na to, ali so že služili vojake ali ne.

»Najtežje vprašanje francoskih disidentov je spraviti v sklad interese naše vojske in komunističnim je dejal general Giraud na svojem obisku pri generalu Aleksandru. »Prepad med menoj in komunisti je nepremostljiva.

Nemška vojna proizvodnja lahko da dovolj vojnega blaga za nadaljevanje doseganje nemške strategije, meni celo ameriško zunanje ministrstvo, kakor poroča londonska poročevalska služba.

Odkritja ter imena iz nedavno zasačenega komunističnega obveščevalnega središča v Ljubljani

unistične obveščevalne službe.

Še en primer iz seznama komunistične obveščevalne službe.

steza. — Kerč, Podjunska cesta 10. Pri njih tiskarna. Sestankov pri njih se udeležujejo Pirs, Arko, ki hodi stalno na teren in daje ostalim navodila, Rozman, Duša in Minea. Mnogokrat prihaja k njim tudi p. Modest. Priš, Podjunska 12. Pri njem se nahajajo zaboji z veliko vsebino.

Organizirali Bele garde na pošti Jerreb, na III. dr. realni gimnaziji dr. Vrabar, Stavbna zadruga Ing. Palek, Banovina Mastnak.

Kerne, Tržaška 17 a, II. nad. 28. 8. ob 10 zvečer preislava. Našli zalogo papirja, raznoževalni stroj. Zaplenjeno, ona odpeljana. Po informacijah drugi dan izpuščena. Plavogardista.

Dne 10. 1. 1943 setanek Bega pri Amerikancu, gostinca na Tržaški cesti. Udeležili so se Bučar, Cesta II, 21, Lenasi Viljem iz Grosuplje, stanuje v Rožni dolini pri starših, Marinič Rudi, Tržaška 83, sklep: razčiščenje Not vasi. Bega.

Milevst Peter, bivši narednik jugoslovanske vojske, rodom iz Srbije, stanuje v Delavski dom, belogardistični kurir. Visok, močan, precej debel, črne lase, rdečega, okroglega obraza, obrit, okrog 30 let. Danes je ves razigran, prišel, da je dobil pismo od doma s sporočilom, da je v Srbiji prevzel vso oblast v roke mater Nedice in da je sedaj tam dobro in v celoti.

Roblek Peter, kaplan, stanuje ob Ravnikarjevi 4, ak. belogardist. 10. t. m. je ob 5.30 zjutraj razčel letake, pisane na stroj, njih vsebina je bila: »Slovenici, v samoočrambni istinski zločinci« itd. Na dan Natačenega pogreba je hodil od hiše do hiše in zaval, da se obesijo žalne zastave. Tam je bil javljen kot lesni manipulant tudi nek, se je pa pred mesec dni odstranil in je verjetno, je šel na teren. Če ga kdo pozna? Milor?

Fajdiga, kontrolor poštne direkcije, 38 let, stanuje na Tržaški 117. Plavogardist. V službi se druži z dr. Kurbošom, višjim svetnikom (Bega) in Poharcom, bivšim starejšim Sokola v Zg. Sili. Fajdiga je iskal stike z OF na terenu, Tržaška cesta. Bil je pravčasno odklonjen. družbo zahaja z dr. Kostiom — Pokojnik zavod. Fajdigov brat Silvester je bil v aku, ki so ga napadli naši. Sedaj se je vrnil domov, zajeli so ga Italijani nekje na Kočevju. Predlagan. (= za likvidacijo). Op. ured.

Hreg, Tyrševa cesta, mašufakturna trgovina plavogardist, ki je odklonil OF podporo k njemu zahaja večkrat tedensko vojska, jara.

Jag, Toni, trgovec, plavogardist, odklonil plač OF.

Trš, Zvonko, mlad, naiven fant. Zbir se na stanku v zavetišču v Pokopalski ulici. Bega. Imajo orožje in se vadijo.

Dr. Jore, najaktivnejši Bega v Trnovem, veliko aktivnost. Najbolj sodeluje v Groharjeve ulice — vis-a-vis Obrin, Kolesa, Groharjeva 29.

Dr. Egon, Predjamska 39. Pri njem se shaja Horvat Janez, Borštnik Lino i Brun, dr. Veron in Kovorka.

Dr. Snuderl Maks, Albanska 29. Prijatelj Mačur V slučaju represalij od OF se i treba jateči k policiji.

Jag, Smuc, sprejema plavogardistič tisk.

Sarm, lastnik trgovine, Celovška cesta plavogardist — odklonil podporo OF.

Dr. Roš, odvetnik iz Laškega, sedaj Ljubljani, pri neki akciji za interniranje i izjavil: Zabavljaj je čez blivše JNS voditelj, ker malo sodelujejo. Kolikor ima še moč bo del s SZ. Navdušuje se za sporazum me plavogardisti in OF.

Dr. Antonija, Kolodvorska, grozi k muniom.

Jag, Fric, bivši Orjunaš in banki Praprtnikovega kova.

Zidaršč Lado, uslužben v knjižnici Delavski zbornice, Slomškova ul. Opis: mlad, črn, lahke postave, nosi očala, druži s stajnič Liscem in zgeda, da je pri OS. (Op. ured): Zidaršč Lado je bil ustrelje v Grčicah ter je hodil dal časa s partij Boje iz Nemške vasi pri Ribnici.)

Povisti Niko, Mestni trg 3. Pošni ura nika, in žena prej navdušena za OF. K so nopolli belogardisti, sta se preorierit rala, etrovici dela danes aktivno pri Bega, ni Ivan, stanuje na Bleiweisovi i OF. Je pa dvorezen nož in šlepa.

Znar Slava, uradnica PH, Kopalska 3 Roman, uradnik PH. Klerikale, r, razširja in propagira belogardistič

deplji Ciril, uradnik PH. Bleiweisov, širjevalec plave literature. Vrši usta, jando.

dele Marija, uradnica PH, Kongres, Vrši ustno propagando proti OF. eneller Fani, uradnica PH, Jesenkov, apada in javno obsoja komunističe

nič Josip, služitelj PH, stanuje v R. ni, Cesta XV št. 15. Obvešča Borštnika ajnanja in odhodu uslužbenec iz uakatero sumijo, da so pristaši OF, er i ta način pomaga v njihovi vohunki

Josip, služitelj, Knezov štrardon 26. voljenje za radio. Je nevaren, ke se zelo idealnega in zavednega. Strogo iadvo in predlog (= za likvidacijo). Op. ur.). nava Ivan, služitelj, Erjavčeva 20.

amešek, Tavčarjeva 4. — Opazovano od 11. oktobra. Zadržal se, nato odel k lanu v smeri proti Tehnični šol.

si Viktor, Trdinova 5. Prodaja radiole in ob enem preskrbuje kupcen doja.

istofova (o njej je bilo že poročano). linoval ul. št. 7 zahaja večkrat nek goke se običajno maskira, ker se skriva našimi in Italijani. (KA.) Morda major

— Rotkiv.

L. akademik, Bernekerjeva št. 8. Opa-

Zvoček, Drenikova 26. Opazili so ga, el z aktivno čez travnike v Kleece. talno na banovino. Hčerka ima se Bega.

enšek Velebit, Tavčarjeva 4-I. Popis: rne lase, gladko obrit, star 24 let, eno nogo. Sodeluje aktivno pri kone pripada KR. Sam je več-

je je odločno proti OF, zlasti

proti KS. Njegov brat se baje nahaja v Gonarsu, je belogardist.

Inž. hus Jože, Prule 17.

Inž. trukelj Tomaž, Levstikova 14. Nevaren b. Preganjalec komunistov. Konec julija arširan, okoli 1. 9. izpuščen iz zapore.

Pavš Stane, doma iz Most, Pokopalska št. 5, sinuje na Tržaški cesti. Je nevaren Bega.

Vla, brata, trgovina, Wolfova ul. 3 in na Ajdovski. Svoječasno sod. v trg. od. — Odklonil prispevek za OF.

Volović Friderik, Trg Viktorja Emanuela 1.

Zaležigradom je večkrat videti Casarja v drugi neke Biteznirove. (Op. uredništva: Casarj so komunisti ubili v Skofljici.)

Zehr, 20 let — visoke postave — tri tedne ohten, plavogardist.

Pečnik Marij, 47 let, Gregorčičeva 7 a, hišnik Stalno se druži z Zalokarjem Vojkom, i se je izrazil, da je treba pobiti vse komuniste.

Provič Tone, Gledališka ul. 10, žandarmerijski poročnik iz Boke Kotorske.

Pršič Marjan, Frankopanska 29, Mošet Silvi, Demšar iz Ptuj, Stefanec Zora, Erber, teta, draga Erberja, vsi iz Frankopanske 23.

Priš tudi Česnik iz Medvedove ul. 1. Sestani se vrše tudi v stanovanju inž. Abramama — pregledano 9. 11. 1942. Rotkiv.

In Maks, tajnik Bega. Spi pri remizi v hiški je na samem. Ima sobo tudi v Studemski ulici in v Delavski zbornici v III. nadstropju, verjetno pri Križmanu. Križma ali pa Langus sta uradno vodji Bega.

Seanke imajo v Delavski zbornici ob toriki in petkih ob 7 zvečer. Sestankov se udelejeje 30 do 32 oseb.

delo naših na direkcijski. Pred razpadom Jugoslavije je nosil domov neke tajne spise. — Mevželj Just, Mandelčeva 5. 19. 9. nosila zavrtke od Boleta. Govori sovražno o OF. — Čadež Silva, ima mesečno 4000 lir plače. Dobila je potni list za Italijo. Verjetno je, da se hoče skriti. Se vlači z Italijani. — Frakelj, kaplan, stolnica. Glej Katoliška akcija! Major Kosec Milan, Gledališka ul. 16. Nahajal se je v ujetništvu, iz katerega je prihajal na dopust. Sedaj se nahaja doma. Služkinja je izjavila, da mu mora vse pripraviti za na teren. Naročil si je tudi novo uniformo, ne ve se, kakšno. Odpotoval na Dolenjsko. Silno opasen.

Avtomobil št. 1.382 LB — manjši tovorni avto se zadržuje običajno okrog 2 blizu hotel Miklič, večkrat tudi pred trgovino Metka na Dunajski cesti.

Tanzig Ferdinand, Miklošičeva 13, dijak V. razreda I. dr. gimnazije, je v svojem razredu močno propagiral plavi pokret. Pridobil nekaj naivnih součencev.

Strojanski Katarina, Ulica Stare pravde, je pri Bega. Prireja pojedine, na katere prihaja ban s svojo družbo. Ima ogromne zaloge v manufakturi in festinavi.

Kaplan Sinkar iz Mirne peč: opis: srednje velik, srednje postave, temnih las, podolgovatega obraza, obleden je v temnomodro suknjo in enako obleko ter nosi temnomodro pragoasto kravato. Večkrat nosi temna očala. (Op. uredništva: ubit v Mozilju.)

Lozger, Igriška 3. Sprejema Salis.

Rezultati zasledovanja Kralja Dušana. Začeli smo ga zasledovati v ponedeljek 28. t. m. Tovarišica Darja je šla za njim iz Baragovega semenišča do kavarne Evrope, kjer je odšel notri pri velikih veznih stano-

krat sprehaja po promenadi, zahaja tudi v Emono, hotel Strukelj, k Tumpeju na Tyrševu c. 60. Stupel je bil železniški uradnik v Mariboru in je baje dober organizator; Kraljeva sestra je gledališka igralka. (Bega.)

Demšar Anton, bivši župnik na Bledu, sedaj načelnik oddelka za vojne ujetnike pri Rdečem križu. Bega.

Potokar Jože, šef blagajne pri PH, prej klerikalec, bil vedno zelo osvojezen. Sedaj zaprt na sodnji v zvezi z milijonsko afero. Ob aretaciji obljubil 50 kolegom, da mu bodo sledili.

Prešeren PH. — 18. 12.

Major Novak je zopet v Ljubljani. Sam pravi, da je bil na Gorjancih priča, ko je 40 jugoslovanskih oficirjev pobilo 200 partizanov. Seznane OF, ki jih sestavlja Bega, redigira baje kot zadnji. (R.)

K nekemu našemu simpatizerju je prišel v soboto belogardistični kurir iz okolice Novega mesta, ki je prišel v Ljubljano po neke stvari za nekega belogardista, s katerim se ta naš aktivist pozna. V pogovoru je kurir povedal, da ima še opravke pri prof. Grafenauerju na Tyrševi 17. Ima belogardista, ki je tega kurirja poslal v Ljubljano, bom naknadno sporočil.

Levar + Miklave, inž. Strukelj + Del. Knjižnica.

K Ažnohovi hodi nek črn fant iz Krešije. Star je 25 do 28 let, močan, eleganten, obleden v svetlosivo obleko, pozneje je imel črn suknjič. Od nje odnaša pakete, Ažnohova je šla 11. VIII. ob 3 na 10 s paketom na Univerzo, in sicer pri stranskem vhodu. (Bega.)

Nov seznam komunistov, odpuščenih iz javnih in samoupravnih služb, je bil objavljen 1. januarja 1944. Seznam vsebuje okrog 50 oseb, o katerih je rečeno, da so bili odpušteni, ker so samovoljno odšli iz svojega službenega mesta ter svoje odsotnosti niso opravičili. Velika večina jih je iz Ljubljane, nekaj pa tudi iz Kočevja. Poštena slovenska javnost je ta odločen ukrep sprejela z velikim odobravanjem.

Prava bitka med komunisti prostovoljci in prisilnimi mobiliziranci se je vnela 16. decembra 1943 v bližini Sodražice. V tem boju je padlo mnogo pravih komunistov. Prisilni mobiliziranci so se poskrili po gozdovih in želji, da pride čimprej nemška vojska in jih reši iz komunističnega »raja«. Nov dokaz, da so razmere med komunisti v gozdovih že skrajno neznosne.

Ker se može in fantje, ki so pobegnili pred komunističnimi tolpmi, navzile vsem pozivom rdečih krvolokov niso hoteli vrniti, so komunisti začeli izganjati cele družine iz raznih vasi. V šentjernejški občini so v več vseh nabili lepake, v katerih nekaterim družinam groze s smrtjo, drugim pa s preselitvijo, če se člani teh družin ne vrnejo takoj domov. Mnogo družin so na ta način že pognali na ceste brez vseh sredstev. To se je zgodilo v stopiški občini in okrog Trške gore.

Komunistična Sercejeva brigada, ki ima na vesti strahotni pokol slovenskih narodnjakov v Grčaricah in se je pozneje za svoje izgube maščevala nad nedolžnimi ujetniki, ki jih je po pripovedovanju očividca na Travnici gorji prestrelila 38, je za vse te svoje narodne zločine prejela zaslužno kazno. Po teh zločinih sta se III. in del IV. bataljona Sercejeve brigade po gozdovih podala na Primorsko ter se utaborila v Tatru pri Ilirski Bistrici. Nemška vojska je vas obkolila ter po kratkem hudem boju pobila okoli 150 tolovajev, zelo mnogo pa jih je ujela. Padli so tudi morilec nedolžnih žrtve na Travnici gorji, poveljnik Sercejeve brigade in dve komunistični zločinki.

Nov slavljen uspeh so domobranci in nemški oddelki dosegli nekaj dni pred bojem v okolici Hotedršice in Črnuca vrha. Tam so presenetili močno skupino komunistov. V bojih, ki so temu presenečenju sledili, je bilo ubitih ali pa ujetih 160 borcev ter 12 drugih banditov.

Na Primorskem komunisti ne puste Slovencev brati slovenskih časopisov očitno zato, ker vedo, da resnica v oči bode. Tistim, ki bi slovenske časopise brali, groze s smrtjo. Posebni dopisnik s Primorskega pravi, da komunisti še dokaj huje preganjajo tiskano slovensko besedo, kakor pa so to počeli s svojimi policijskimi. Predvsem pa so komunisti prizadevali, da bi skali dobro razmerje med ljudstvom in oblastmi.

Nekaj važnih odlokov je zadnje čase izdal vrhovni komisar za »Jadransko Primorje« Rainer, med drugim o obvezni vojni službi, o ustanovitvi domobranski oddelkov na operacijskem področju »Jadransko Primorje«, o vojni dajatvah v »Jadranskem Primorju« in o ustanovitvi posebnega komisariata Sušak-Krk. — Odlok o obvezni vojni službi pravi, da so vsi italijanski državljani, ki prebivajo na operacijskem področju »Jadransko Primorje«, zavezani dati vse svoje moči za namene te vojne. Obvezna vojna služba se opravlja z orožjem ali brez orožja. Obveznosti vojne službe zadosti, kdor prostovoljno služi:

a) v domobranski oddelkih, b) v službi obnove, c) v nemški vojski, pri orožni SS in pri nemški policiji, d) v Todtovi organizaciji in e) v oddelkih nove italijanske vojske. — Odlok o ustanovitvi domobranski oddelkov na operacijskem področju »Jadransko Primorje« pravi med drugim: Za pomoč pri vzdrževanju reda in varnosti na operacijskem področju »Jadransko Primorje« se lahko ustanovijo domobranski oddelki. Sestavijo se iz mož, do katerih in bivajočih na operacijskem področju »Jadransko Primorje«, ki so sposobni za službo z orožjem in se prostovoljno priklase. Služba v domobranski oddelkih je vojna služba. Oblast poveljevanja domobranskim oddelkom izvršujejo pristojni višji SS in policijski vodje.

Poln voz topovskih granat in pet strojno so novomeški domobranci v zadnjih dneh pred novim letom zaplenili komunistični tolpa v okolici Novega mesta. Spet nov dokaz, da so slovenski domobranci budno na straži.

Cankarjeva brigada, ki je v dneh pred bojem divjala po Krki in okoliških vaseh, požgala župnišče na Krki, izropala Vrtačo, del Rebra in ves Hrib, na svetli večer požgala župnišče v Žužemberku, ropala po Mačkoveu in Sadini vasi, je po pripovedovanju ljudi, ki so iz te rdeče brigade ušli, dobila smrtni udarec. Nemci so jo pri Strugah obkolili in skoro decela uničili. Ubežniki pripovedujejo, da je bilo v Cankarjevi brigadi mnogo Primorcev in celo Italijanov. En bataljon te brigade pa se klati zdaj okrog Trške gore.

hodojo (tja fotografirati.) Od tu je kmalu odšel in šel v restavracijo Slon v Prešernovi ulici.

Oficir, ki je šel k Strniš in ki je na Novem trgu govoril z nekim narednikom, je šel danes ob 9 v kavarno Univer. »Borut.«

Dne 17. 10. 42. Vojska je prišel ob četrtna 10 iz Daj-dama in se pred Emono stal z Jeranjejem. (Z njim se je stal z prejšnji teden. Tedaj sem dal samo opis, človek a srebnosivimi očmi.) Takoj je pristopil k njima človek, majhen 155 cm, debel, tar 35 let, temen klobuk, siva obleka, aktovka (tega človeka je videla Marija pri ti vojsko po Tavčarjevi ul.). Vojska je po kontaktu izginil v Kreditno banko (vhod v banko), Jeranje pa je šel po Prešernovi ulici na Marijin trg, kjer se je sestal z moškim, 170 cm, močan, star 45 let, poln obraz, pristrizen brki, zelen havelok in klobuk zelen. Po kontaktu je Jeranje izginil v gneči na trgu.

Mošenovič in drugi. Mošenovič je danes ob 10. hodil po trgu in je imel različne kontakte (videl tov. Polde).

Milavstič ni na izpregled že dalj časa. — Obersnel(?) Ob pol 10. uri prišel po Gosposvetski in šel pred Evropo na tramvaj št. 2. Ob 12 je šel z Gosposvetske ceste na dvorišče pri »Radio« na Miklošičevi cesti. »Borut.«

(Dalje prihodnjik).

Primer št. 3.

Primer št. 4.

Primer št. 5.

Primer št. 6.

Primer št. 7.

Primer št. 8.

Primer št. 9.

Primer št. 10.

Primer št. 11.

Primer št. 12.

Primer št. 13.

Primer št. 14.

Primer št. 15.

Primer št. 16.

Primer št. 17.

Primer št. 18.

Primer št. 19.

Primer št. 20.

Strast.

Ko se je Azev konec leta 1907 vrnil v Rusijo, se je 26. decembra zvečer v »Akvarij«, petrogradskem nočnem zabavišču, srečal s popravčico, ki je že nekaj časa vzbujala pozornost med obiskovalci tega potratnega šajlišča.

Ime ji je bilo Neddy de Hero. Se danes ne ve nihče pravega imena te ženske, ki živi nekje v Nemčiji in ki ji vsi pisatelji pravijo samo »gospodična N.«

Ta ženska je bila skrivnostna kakor Azev. Njeno čudno ime samo opravičuje nekam čudni značaj njene lepote.

Neddy je bila Nemka. Rodila se je v saski vasi in je zabredla v Rusijo malo pred izbruhom vojne med Rusijo in Japonci.

Ni imela nikakih posebnih umetniških darov ali sposobnosti. Tudi ni bila več tako mlada, toda imela je za sabo lepo vrsto uspehov, katere je dosegla med zlato mladino v Moskvi, v Kijevu in Harkovu.

O njej so med drugimi pripovedovali, da je vlikal knez Ciril med vojno z Japonci zapustil bojišče ter odšel v Petrograd, tako nor je bil nanjo.

Tedaj ko se je spet pokazala na odru, so govorili, da je živela z nekim častnikom, ki ji je za zapustil ter ji odnesel vse priblance.

Vrnila se je torej spet v music-hall, bila je srečljiva za novo razočaranje ter iskala kakega »resnega« razmerja z novim človekom.

Azev se je takoj vnel zanj, prejel večer z njo, potem pa se kar nanesel v njeno hišo. Ti prijeli sta si nekak čudovito odgovorjati. Dobil sta se v činu, ko je tudi Azev bil na krizišču svojega življenja. Star je bil bilu štirideset let, bozezen in utrjenost sta mu dala resno misliti o marsičem, kar je doletel počel, zlasti pa o tem, da je njegov položaj kaj kočljiv in da je neozbno potrebno pripraviti si pot za umik, zakaj se bo dolgo, pa bo prišel dan, ko bo ova rakitinka prav tako, kakor sta bila Tamer in Gapon, njegovi grozeči in svarilni jenci.

Kaj bo ta dan napočil, bo moral podreti vse posveče, končno pretrgati s svojo preteklostjo, zapustiti tudi rodilno, zakaj žena, ki je bila do zdaj nanj ponosna, ga bo prva obšla.

Azev si ni delal stvar. Videl je, da bo lepota, čudno izgubljeno, da bo moral izginiti iz ostati sam.

S tem da se tako zares in za zmeraj navezal na Neddy de Hero, je nezavedno posnel previdnost, ki mu je svetovala, naj si pripravi toplo in varno zavetišče v kakem ženskem srcu — za mirne dneve samotenosti.

Iz ta umetnik dvojno političnega življenja si je zdaj pripravil tudi dvojno družinsko življenje.

»Dob tistega dne se nisva več ločila,« je pisal nekoč pozneje Neddy, omenjajoč njuno prvo srečanje.

In res je ni zapustil niti za trenutek. Z njo je preživljal vse čas, kar sta mu ga pščala stranka in pa Gerasimov. Vozil se je v gledališče, obiskoval z njo zabavišča, se sprehajal z njo pod pazduho po najbolj obilnih ulicah in hodil na izlete v okolice.

»Vse je bilo za Neddy imoviti trgovec, ki još denarja in jo misli vedno imeti bl, četudi ima drugo ženo in drugo jo.

rasimov je Azeva nekega dne obvele za dosti tovarišev iz stranke njegokošno življenje že ni več skrivnost, in opozoril, naj pazi.

ev se za opomin ni menil, skušal je si priljki političnega načelnika prei, da je nujno potrebno, da bi se ali iz službe.

tudi se mu poskus ni posrečil, je venel resno misliti na to, da bi se za preselil kam na tuje.

veca 1908 je ljubili sporočili, in ga počejo za daljši čas v tujino, in ji svenaj se iznebi stanovanja, da ga ne itonj plačevala.

tem je z njo odpotoval v Italijo.

n je ostal dober mesec dni. Ko se je si je si je Neddy našel stanovanje v najbolj potratnih petrogradskih ho-

sko je pogostokrat jemal s sabo na nja po Rusiji ali po tujini, bodisi aditi tja po nalogu stranke ali po poljeje.

tem pa je kot previden človek v tujini vse svoje priblance, kar bil nakopičil v teh letih plodnega a življenja.

n tako je gospodična Neddy nazadnašla »resno« razmerje, katero je in ga ne bo več pustila.

Toda življenje navzle temu ni moglo bjo samo zatiše in sladak mir. Politika je inženirju Azevu dajala zdaj več opravila kajor kdaj prej.

Na drugem obnem zboru stranke, oktobra 1906, so socialni revolucionarji sklenili, da se udeležijo volitev za drugo duma. Z letom 1907 so prvi nastopili z zakonitim političnim udeleževanjem.

»Proti koncu februarja so sklenili izredni občni zbor, da bi se posvetovale o tem vprašanju. Zbor je vodil Gersun.

Temu človeku se je posrečilo pobegniti iz ječnikalca v Akatujlo, in sleer tako, da se je dal zapreti v sod, pa so ga odvalili skozi vrata. Potem je iz Sibirije naskrival odpotoval na Japonsko, od onod pa v Ameriko.

Ruski prevratniki v Ameriki so ga navdušeno sprejeli. Ostal je nekaj časa tam ter sbral veliko denarja za stranko.

Komaj se je v začetku leta 1907 vrnil v Evropo, se je sešel z Azevim, ki ga je obvestil o vsem, kar se je dogodilo v teh šestih letih, kar je bil on v ječi.

Gersun je v ječi dobil poročila o hrupnih atentatih na Plehveja in na velikega kneza Sergija. Moral je biti ponosen na uspehe »bojnega odseka«, katerega je bil ustanovil on, in na uspehe svojega naslednika Azeva.

Azev mu je obširno poročal tudi o kočljivem položaju, ki je nastal potem in zaradi katerega sta se moralna umakniti v ozadje Savinkov in on.

Svedča je znal Azev vse stvari poharvati tako, kakor je kazalo njemu, Gersun mu je zaradi tega dal prav, začel ga je pa pregovarjati, naj spet prevzame vodstvo »bojnega odseka«. Objubil mu je, da ga bo z vsem silami podpiral.

Azev je bil v Tamerforsu na Finskem. Tja sta Gersun in Azev prišla skupaj, tako da je nekaj ploskanja, ki je veljalo Gersunju, bil deležen tudi Azev.

Med sejami je Gersun hotel Azeva vedno imeti poleg sebe.

Parlamentarna skupina socialnih revolucionarjev se je mislila odkriti boriti proti vladi ter ljudstvu razkriti vse njene slabe strani. Zaradi tega je zbor sklenil, naj vse sile stranke podpirajo poslance v njihovem programu, toda naj se izogibljajo, da bi s kakršnim koli nastopom dali povoda za nov razpust dume.

Vrnitev Azeva med revolucionarje so pozdravili kot privojenje v tako politiko in kot dokaz soglasja. Zaradi tega so ga sprejeli z obilno prisrčnostjo, ter ga poklicali v osrednji odbor.

To dejstvo sta z živim zadoščenjem pozdravili — še morda bolj kakor revolucionarji — tudi Gerasimov in Stolpin, načelnik carske policije in predsednik carske vlade. Ta dva človeka je zelo zanimalo, da bi vedela za vse, kar se godi v najbolj burli skupini nove dume, katere so se vsi tudi najbolj ball.

Medtem je Azev poskrbel za uničenje in razpust vseh terorističnih ustanov, ki so nastale, potem ko je »bojni odsek« nehal z delom. Glavna med temi je bila Silberbergova skupina, katere delo je Ohrano precej vznemirjalo.

Dvojno življenje Evna Azeva

G. Pevsner

25

Februarski občni zbor je bil v Tamerforsu na Finskem. Tja sta Gersun in Azev prišla skupaj, tako da je nekaj ploskanja, ki je veljalo Gersunju, bil deležen tudi Azev.

Med sejami je Gersun hotel Azeva vedno imeti poleg sebe.

Parlamentarna skupina socialnih revolucionarjev se je mislila odkriti boriti proti vladi ter ljudstvu razkriti vse njene slabe strani. Zaradi tega je zbor sklenil, naj vse sile stranke podpirajo poslance v njihovem programu, toda naj se izogibljajo, da bi s kakršnim koli nastopom dali povoda za nov razpust dume.

Vrnitev Azeva med revolucionarje so pozdravili kot privojenje v tako politiko in kot dokaz soglasja. Zaradi tega so ga sprejeli z obilno prisrčnostjo, ter ga poklicali v osrednji odbor.

To dejstvo sta z živim zadoščenjem pozdravili — še morda bolj kakor revolucionarji — tudi Gerasimov in Stolpin, načelnik carske policije in predsednik carske vlade. Ta dva človeka je zelo zanimalo, da bi vedela za vse, kar se godi v najbolj burli skupini nove dume, katere so se vsi tudi najbolj ball.

Medtem je Azev poskrbel za uničenje in razpust vseh terorističnih ustanov, ki so nastale, potem ko je »bojni odsek« nehal z delom. Glavna med temi je bila Silberbergova skupina, katere delo je Ohrano precej vznemirjalo.

To skupino je stranka navzle Savinkovljemu nasprotovanju uradno priznala. Če bi prišli njene poglavitne člane, bi bil to tudi hud udarec za stranko.

Azev je torej Gerasimovu povedal, kam so se zatekli Silberberg in njegovi tovariši.

Nekega viharnega večera sta se v hotelu »Turiste«, kjer so se skrivali ti nasilniki, oglasila neznan študent in študentka ter prosila, naj bi ju vzeli pod streho. Zala sta bila med smučanjem, sta pravila, in ne moreta dalje.

Bila sta mlada, vesela in priljazna človeka, zato so ju sprejeli in ostala sta v hotelu nekaj dni. Spoznala sta vse goste, jih zabavala s tem, da sta jih silkala, plesala in prepevala z njimi.

Teden dni zatem so fotografije vseh teh gostov bile na mizi pri Gerasimovu. Študent in študentka sta se vrstila pri vsakem vaku, ki je pripeljal iz Finske, da sta agentom Obrane kazala goste hotela »Turiste«, ki so izstopali iz vlaka.

Tako so mogli prijeti Silberberga in Suljatkega. Julija 1907 so ju obsodili na smrt ter ju obsili enega pod imenom Staffar drugega pod imenom Gruski.

Gerasimov je vedel za njuni pravi imeni in vse drugo, kar se ju je tikalo, seveda pa ni povedal ničesar, da ne bi vrzel kakoga suma na Azeva, ki je vso to zadevo izpeljal.

Tega ni storil tudi zaradi tega, ker se je pripravil nov, strahovit nastop, tisti, ki bi mu lahko rekli, da je bil moštvozna prevratniško-policijske trojce Stolpin-Gerasimov-Azev.

Prijetje Silberberga in Suljatkega ni uničilo »bojnega odseka«.

Ko so agenti Obrane dobili dovoljenje, da lahko nastopajo tudi na Finskem, so šli takoj v hotel »Turiste«, pa so našli vse prazno. Tisti član odseka, ki so bili še ostali na svobodi, so jo pobrali ter se poskrili drugod. Toda niso mirovali, temveč so se pripravljali na nov napad pod vodstvom drugega poglavarja.

Ta poglavar je bil bivši mornar Nikitenko, ki si je bil zaradi vloge, katero je bil odigral pri reševanju Savinkova, pridobil velik ugled.

Glavni odbor socialno revolucionarne stranke si je za tedaj, če bi bila zbornica spet razpuščena, mislil zagotoviti oblast nad političnim položajem z oddelčnim udarcem. Zato je »bojnemu odseku« dal nalogo, naj pripravi vse potrebno za morebitni atentat na carja Nikolaja II. in na velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča.

Na tak korak je nekaj mislil tudi Azev. Zaradi tega je Nikitenko hotel vedeti, kaj misli o stvari on.

V začetku marca se je sešel z Azevim na Finskem. Razložil mu je svoj načrt, mu dal pregled o tovarših, ki bi mu pomagali, ga vprašal za svet in mu nazadnje ponudil, naj on prevzame vodstvo vse te zadeve.

Azev je ponudbo odhvil in se opravičeval, da pač ne more voditi ljudi, ki jih ni izuril sam za nasilna dejanja, ljudi, ki jih ne pozna do dna in med katerimi bi lahko bil tudi kak vohun.

Vsekakor pa je Nikitenko objubil, da mu bo svetoval to in ono, samo če mu bo Nikitenko sproil poročaj o pripravah za atentat.

Tako si je Azev omogočil, da bo imel vsa poročila, ki bi utegnla zanimati nerali in ki bi utegnla zanimati zlasti Gerasimova in Stolpina, hkrati pa je odstranil vse sume, ki bi utegnili leteti nanj.

Ko so začeli pripravami, je Nikitenko dobil novega somišljenika, nekega Naumova, sina načelnika brzojavnega urada v gradu Peterhofu, kjer je tedaj prebival car. Ta je objubil, da ga bo seznanil z nekim kozakom iz carjeve telesne straže, ki je bil po prepričanju revolucionar.

Azev mu je svetoval, naj takoj dobi zvezo s tem kozakom.

Vladimir Naumov je poznal kozaka Ratimova, ki je bil član dvorne straže v Peterhofu. Seznanil se je bil z njim poleti 1906 ter mu govoril vse mogoče grde reči o carski vladavini. Vzpodbulja ga je, naj hujša tovariša, da bi ubil carja.

Kozak se je delal, kakor da mu je to všeč in da se z vsem strinja, toda je vse poročal orožniškemu polkovniku Spiridoviču, poveljniku carjeve telesne straže.

A ta namesto da je bil dal pri prili prijeti Namova, je kozaku svetoval, naj se še naprej dela, da je za to reč in da se z Naumovim strinja.

Toda o Naumovu ni bilo več duha ne sluha, ker je bil odpotoval v Moskvo. Januaria 1907 pa je kozaku poslal pismo in ga prosil, naj pride k njemu.

Tokrat mu je kar naravnost predlagal, naj ubije carja. Ratimov je ta predlog odklonil, pač pa je dejal, da je pripravljen Naumovu pošiljati poročila o carjevem življenju in gibanju.

Naumov mu je naročil, naj nariše načrt parka, na katerem se je car po navadi sprehajal. Nazadnje ga je vprašal, če bi rad spoznal še druge ljudi, ki mislijo tako kakor on.

Ko je Ratimov odgovoril, da bi jih rad, mu je sporočil, da bo dobil pismo z naslovom skrivnega šajlišča. Tam bo na vratih našel bel list, podoben pismu. Na tista vrata naj potrka ter reče:

»Prihajam od Aleksandra Aleksandroviča.«

Ko bo vstopil, naj takoj vpraša:

»Ali je tukaj Olga Aleksandrovnica?«

Ko bo dobil odgovor: »Olga sem jaz,« lahko svobodno govori, kakor se mu zdi.

Osem dni nato je kozak dobil pismo, ki mu je sporočalo:

»Dragi Kolja, zdaj stanujem na ulici Sadovaja 80, stanovanje 8. Pridi k meni, ko boš mogel, med 4. in 5.30. uro, toda čim prej se do. Pozdravlja in ljubi te Olga.«

Na Sadovaji je Ratimov našel teroristko Ano Pignitovo, ki mu je rekla, da bo lahko dal zelo vzdržljivo obvestila nekemu, ki bo kmalu prišel. Toda volak ni utegnil čakati in je odšel, toda objubil je, da se bo vrnil.

Polkovnik Spiridovič je zdaj mislil, da je čas nastopiti in je o vsem obvestil načelnika Obrane.

Toda Gerasimov, ki ga je o vsem tem obveščal Azev, je že vse vedel in je že pridno nadzoroval vse člane nasilniške skupine.

Vendar bi se rad pogovoril še sam s kozakom. Stori je to, potem pa šel k Stolpinu in mu dal popolno ter pregledno poročilo o dogodkih in dejstvih.

Bolj kakor resno zaroto je Stolpin v tem videl pomembno orožje, ki bi mu lahko dosti pomagalo v boju, ki so ga socialni revolucionarji grozili začeti proti njemu v dumi. Treba bi bilo je primerno pripraviti tla ter ončasiti doma in v tujini te nasprotnike.

Gerasimov je dobil naročilo, naj zbere vse potrebne podatke, da uprizoni hrupno razpravo. Kozaku so naročili, naj ima še naprej zveze z nasilniki.

V zadnjem pogovoru, ki ga je Ratimov imel z njim 26. marca na domu neke študentke, je Ratimov objubil, da bo za revolucionarje odposlal nekaj navadnih brzojav. To je potem tudi res storil, toda tako, kakor mu je svetovala poljeja.

Hkrati so ga tudi zaslili uradno in vse, kar je zbral: vabila in navodila za sestanke, dodal k ovadbi, ki jo je sestavil Gerasimov zgolj po podatkih, ki jih je dal on.

14. aprila so člane »bojnega odseka« prišli in jih poslali pred sodišče. Naumov je priznal vse, ko so mu objubil, da si bo s tem ohranil življenje.

Skupina monarhističnih poslancev je nazlo vložila interpelacijo zaradi glasov o zaroti proti carju. Stolpin je odgovoril in poročal tisto, kar je bilo v kozakovih ovadbah. Pristavil je, da po ugotovitvah, ki jih je naredila poljeja, pripada nasilniška skupina, ki je hotela ubiti carja, socialno revolucionarni strelki.

Duma je izglasovala resolucijo, v kateri izreka carju čestitke, da je usel grozeči nevarnosti.

Nekdo izmed socialno revolucionarnih poslancev je pri tej priliki izjavil v imenu glavnega odbora stranke:

»Ni nobene zarote. Po obvestilih, ki jih je prejel glavni odbor od parlamentarne skupine stranke, nima socialno revolucionarna stranka nič zveze z omenjeno zaroto, ki se ne zdi verjetna, kvečjemu, da jo je kdo uprizoril zaradi izjavljanja.«

To izjavo je potem potrdilo tudi uradno poročilo glavnega odbora.

Ta dan si je Stolpin lahko zapisal v dobro pomembno zmagno.

Razprava pred sodiščem se je končala s tem, da so obsodili na smrt Nikitenka, nekega študenta in Naumova, ki je med razpravo preklekal vsa priznanja, katere je bil dal v preiskavi. Druge obtožbe so all pregnali ali sodili v odsotnosti.

One tri so obsili 3. septembra 1907. Gerasimova je sprejel car, ga zelo pohvalil ter ga imenoval za generala.

Nihče pa ni prišel tej zadevi omeniti Evna Azeva, ki je bil pravi režiser vse te komedije in se je s pomočjo poljeje spet znebil vrste tistih, ki so mu hodili v zelje.

Zarota proti carju.

Drugo duma so razpustili 16. junija 1907. Sredi julija se je glavni odbor socialno revolucionarne stranke sešel znova, da bi sklepal o bodočem splošnem delu s posebnim ozrom na stališče do novih volitev.

Kar se tiče nasilništva je glavni odbor sklenil, naj se ustanove letiče skupine, ki naj bi bile podrejene naravnost krajevnim odborom.

Avgrusta so se Azev, Savinkov in Gersun sešli v Švicli, toda zato, da bi se posvetovali o tem, kako naj bi vodstvo in delo vseh nasilniških skupin združili v eni roki.

Azev je poročal, da so spodleteli upl, ki so jih stavili v izum inž. Buhala. Pokazalo se je, da izumitelj ni sposoben sestaviti tako letalo, kakor ga je objubil.

Azev je zaradi tega predlagal prijateljem, naj bi takoj odšli v Rusijo ter začeli delo za pravo teroristično organizacijo.

Toda tokrat je predlogu ugovarjal Savinkov, ki je dejal, da stari načini ne veljajo več, da so poskusi, organizirani z običajnimi sredstvi, osojeni na polom in da je zaradi tega potreba uporabljati nove načine, ki jih nudita znanost in tehnika.

Na koncu je predlagal, naj ustanove dve ločeni skupini. Prva naj bo zelo številna in naj zbira obvestila ter nadzoruje. Druga pa naj bo manjša in naj bo določena za prave in dejanske nastope, torej za to, da

bo izvajala oborožene napade naglo in presenetljivo.

Za vodstvo nove organizacije naj bi imenovali poseben odbor, čigar član bi bil tudi Gersun.

Azev in Gersun sta dejala, da tega načrta ni moč uresničiti, ter rekla, da se jima zaradi tega zde stari načini boljši.

Zdaj je Savinkov odklonil udeležbo pri delu, ki se mu je zdela zločinsko zaradi tega, ker je bilo obsojeno na nepretrgane neuspehe. Izgovoril si je udeležbo samo pri tistih nastopih, ki so obetali uspeh.

O tem vprašanju so odločili oktobra v Vilhorgu na seji glavnega odbora. Odbor je predlog Savinkova odklonil, nato pa sklenil, da ustanovi »bojni odsek«, podoben staremu. Ta odsek naj bi pripravil ter izvedel atentat na carja.

Tudi glede tega se se pokazala različna mnenja, ki so si nasprotovala, a nazadnje je zmagal Gersun, ki je bil atentatu naklonjen.

Azev je bil od načelnika carske skrivne policije Gerasimova dobil natančna navodila. Ta navodila so se glasila: če stvar ne bi bila za Azeva prenevarna, naj se temu načrtu upira, če ne, pa naj prevzame vodstvo novega odseka ter zavira njegovo delo.

Azev se razprave ni skoraj nič udeleževal, dal pa je že v začetku vedeti, da soglaša z Gersunjem. To je bilo najmanj, kar je mogel storiti, saj je Gersun izhajal iz misli, da bo atentat pripravil in vodil prav on, Azev, če že ne zaradi drugega zaradi tega, da bo enkrat za vselej zavezal jezik tistim, ki so Azeva obkroževali.

Ko so Azeva imenovali za načelnika novega odseka, je razložil smernice, po katerih se bo ravnal pri pripravi atentata. Dejal je, da bodo pripravljene tračale le eno ali dve leti. S tem bo pridobil časa ter lahko mislil tudi na lastno rešitev.

Ta stvar je bila zdaj bolj nujna kot kadar koli. Gersun in na seji po naključju govoril o obkroževanju Azeva.

Glavni odbor je bil prav te dni dobil iz Saratova pismo, v katerem je bil Azev, sleer označen samo z izmišljenim imenom Filipovski, popisan tako, da ni bilo moč dvomiti, da je to on. Pismo ga je dolžilo, da je izzvala in izdajalec. Glasilo se je takole:

»Iz pristojnega vira smo zvedeli tole: Leta 1905 je eden najvidnejših članov socialno revolucionarne stranke imel zveze s policijskim ravnateljstvom, od katerega je prejel veliko plačo. To je isti človek, ki je bil prišel v Saratov, da bi se udeležil sestanka nekaterih važnih članov stranke.

Krajevni oddelek carske politične policije je bil o pravem času obveščen, da bo sestanek v Saratovu. Poleg tega je Ohrana vedela, da bodo na tej seji razpravljali o ustanavljanju »bojnih odsekov« in krožkov med kmeti. Vedela je tudi imena vseh udeležencev, tako da je vse zasledovala na vsak korak.

Zaradi posebnega pomena, ki ga je Ohrana pripisovala tem sejam, je nadzorstvo vodil eden najbolj izkušenih vohunov, ki ga je policijsko ravnateljstvo poslalo nalašče zato tja. To je bil dvorni svetnik Mednikov.

Četudi je ta človek dosegel tako visoko stopnjo, je namreč v vseh svojih navadah ostal preprost policist in je proste ure preživljal ne s častniki, temveč z najstarejšimi agenti Obrane in s pisarji.

Mednikov je tem povedal, da je med revolucionarji, ki so prišli v Saratov, nekdo, ki je v službi policijskega ravnateljstva in prejema na mesec 600 rubljev plače.

Agenti Obrane so se zelo zanimali, kdo je človek, ki prejema od policije tako ogromno plačo. Šli so park Oskln, da bi videli, kakšen je ta človek. Tam so našli zelo debelega človeka, ki je kazal videz imovitega trgovca, vedel se je pa zelo izbrano.

Ustavil se je bil v hotelu Nord pod imenom Sergij Melitonovič. Naš vir nam je sporočil tudi prilike, a smo ga žal pozabili. Sergija Melitonoviča je kot človeka, ki je »dobavljal novice« nadzoroval poseben agent, ki je imel nalogo ugotavljati, če so njegovi podatki točni.

Melitonovič je prišel v Saratov iz Nižnega Novgoroda čez Moskvo, spremljala sta ga dva posebna agenta, ki sta ga v svojih poročilih omenjala z imenom Filipovski.

Ne vemo, ali so udeležence tega sestanka mislili prijeti ali ne, toda opozorili smo jih, da jih zasledujejo, in so se takoj razšli. Tudi Filipovski — imenujmo ga še mi tako, je odšel iz Saratova. Odpotoval je z vlakom 12. avgusta ob 5 popoldne.

Policija ni vedela nič, da so revolucionarji odpotovali, in je nadaljevala z zasledovanjem. 21. avgusta ob 11 pa je policijsko ravnateljstvo poslalo Ohrani brzojavko z naročilom, naj preneha z zasledovanjem. Sporočili so tudi, da je udeležence moral opozoriti pisar iz oddelka Obrane.

Policija je to obvestilo o opozoritvi zadržno dobila od nekega udeleženca. To nam je zbudilo domnevo, da daje te in take novice policiji Filipovski. Ta je odpotoval 12. avgusta ob 5 in je bil ob 21 še lahko v Petrogradu.

Kmalu po začetku razprav v prvi dumi, to je aprila 1906, se je načelnik Obrane v Saratovu Fiodorov, ki je bil pozneje pri neki eksploziji ubit, vrnil v Saratov in pripovedoval, da so ob njegovem odhodu iz Petrograda bili zelo nevoljni zaradi nasprotja, ki vlada med agenti policije in agenti Obrane. Zaradi tega nasprotovanja so namreč prišli v Petrograd Filipovski, ki po besedah Fiodorova ni bil nič manj pomemben človek kakor najtežje ribe, ko so jih kdaj dobili v roke.

Filipovski je z drugimi teroristi nadzoroval in zasledoval razne visoke osebnosti. Agenti Obrane v Petrogradu so dobili zapoved, naj te teroriste primejo. Četudi so točno vedeli, da Filipovskega ne smejo prijeti, so hoteli dražiti policijo. Naredili so se, ko da ne vedo o tem ničesar in zgrabili tudi Filipovskega, zraven pa bili še toliko zlobni, da so ga dali prijeti po cestni policiji. Zaradi tega je bilo Filipovskega še teže osvoboditi, zakaj prišla je čista policija, to je oblast, ki ni imela nič

Sprehod po bombardiranem Berlinu

Nek švicarski častnikar je preživel v nemški prestolnici več noči med strahovalnimi letalskimi napadi in je pri tem izsledil nov Berlin.

Dan po prvem velikem napadu na Berlin sem srečal eno izmed tajnic našega kluba za tuje častnikarje, mlado švicarsko dekle. »Spadam med pogorelece,« sem rekel, še prej pozdravil in se zaven potrudil, da sem se pokazal prostodušnega in razigranega. Dekle se je nasmehnila. »Dobro, da ste tudi sicer zdravi.« Skoraj me je bilo sram, da sem sploh po nepotrebnem izgubil besede.

Dan nato sem bil zopet v klubu. Ko sem se pozanimal, kako se je tajnica rešila, se mi je nasmehnila: »Imela sem srečo. Našla sem zatočišče pri prijateljih ob reki Havel.« Vedel sem, da sva postala tovariša v trpljenju.

V obednici sem naletel na norveškega tovariša. »Kar imam na sebi, je vse, kar premorem,« me je pozdravil in se zamejajal. Danec, brat po usodi, se nama je pridružil. Odvil je kosček masla. Jaz sem izlekel kosček belega kruha, ki sem ga bil ravnokar kupil. Nato smo naročili juho in se vsedli skupaj. »Kdo ste, tovariš, skoraj vsak dan se skozi dve leti vidiva, pa vendar se še ne poznavata.« Oni je prav isto zatrdil o meni. Čez dan sem sklenil še nova poznanstva z znanci. Nenadoma se je ustvarila skupnost, v kateri se je razodel mnogoteri kot pamen tovaršev, ki smo o njem poprej mislili, da je nadut. Marsikoga smo spoznali, da je bil le zadržan, pa se nam je zdel zakrknjen. Cesar niso zmogla leta skupnega živja, se je sprostil zaradi bomb.

Mnogi izmed nas so prenočili na stolu ali divanu. Zarana sem odšel v umivalnico, kjer sem naletel na tovariša, ki sem o njem mislil, da je Srb ali Bolgar. »Bi mi posodili brivski pribor?« sem ga vprašal. »Prav rad,« se je glasil odgovor v francoski. Torej Francoz! Sedemkrat sem se popraskal, ne da bi se dobro obrijl, in sem to tudi povedal. Njegova brada je mehka, da se je celo leto lahko bril z isto britvico, mi je dejal. »Vzemite tole novo britvico. Je edina, ki jo razen tebe še imam.«

Obul sem si nove črne čevlje, ki sem jih dan po napadu še mogel rešiti iz zasute kleti. Znova sem ugotovil, da so me zmerom tlačile in jih zavoljo tega nisem nosil. Potem sem se vsedel za pisalo mizo in napisal nekaj vrstic s svojim starim polnilnim peresom. Novo sem pustil v svoji sobi in ga izgubil. Staro pero mi piše predebelo. Toda besede postajajo okorne in niso več podobne nekdanjim.

Potem je spet zadonel alarm. V zaklonišču sem segel v žep in našel droben, priročen sešitek z odlomki iz Shakespearea. Snopi je majhen kakor cigaretna doza. To je bila edina knjiga, ki mi je preostala iz moje ročne knjižnice in sem jo bil slučajno vzel s seboj v klet. Poskušal sem iz starih odlomkov uganiti angleški značaj. Tjaven dan sem odprl in našel sledeče besede iz »Sna kresne noči«: »Zelo mehka zverina, ki ima tenko vest. Ta stavek ni mogel nastati v Nemčiji, sem si mislil. Potem pa sledeči stavek iz Hamleta: »Delaj se vrliga, ako vrline ni na tebi,« in dalje iz »Henrika IV.«: »Stari zločini v moderni obleki.«

Nekega dne sem stopil na predmestni vlak in se znašel v brezobzirni gneči. Najprej sem se ježil in prisluhnul tistim, ki so se pritoževali nad pomanjkanjem smisla za narodno skupnost. Videl sem v vozovih praznine, ki so si jih hoteli urediti sebičneži, da bi se mogli svobodno gibati. Torej sem doumel tistega, ki je preprosto in enostavno dejal: Zeb za zob, to reši vsa vprašanja. Kako neki ljudje na zunan ne bi bili trdi ljudje, ki so se renšili iz toče bomb. Njihova notranja čista je omejena, zato pa fini izrazi pristne človečnosti v trdem podnebnju učinkujejo toliko bolj osrečujoče. Voja vdo va je odtrla svoj pajčolan, da bi se nasmehnila štiriletni deklici, ki je žarečih očih molila svoji materi kosček stanolja, kakršnega mečejo Angličani. Da bi zmedli protiletalsko obrambo, in vzklila: »Mama, tole bomo pa obesili na božično dervo, ali ne?« Na neki postaji se je gnetla množica ljudstva. Nenadoma se je zaslišal močan dekliski glas: »Bodite vendar pametni, ljudje!

Z drobnimi dekliskimi rokami je odričala može in otovorne ženske, trmaste dečke in deklice. Utrla je pot in promet se je v redu nadaljeval. Dekle se mi je zdela kakor angel, ki zaskrbljen bdi nad množico. Samo po sebi se razume, da so jo ubogali tisti, ki so v njej videli le glasnico lastnih želja.

V gneči sredi železniškega vagona je stalo nekaj vojakov. »Kakšen je položaj na vzhodnem bojišču?« je neka starka zašepetala nekemu podeželanu na uho.

»Nikar ne skrbi, mamica,« je odvrnil. »Potem je vendar vse dobro,« je pošepetala in pogladila svojega vnuka po laseh in dvignile so se mirne otroške oči. Človeka ob takšnih prizorih zaboli. Voja se odraža tudi v teh malih očeh, a vendar so tako mirne, tihe in zaničljive.

Na neki postaji podzemne železnice sem odšel po stopnicah navzgor. Vse naokoli obrisi podrtih hiš. Gosposka ženska, ki si je bila ogrnila drag krznen plašč čez umazane moške hlače ter je nosila na hrbtu culo, se je obrnila k dvema moškima ter ju vprašala, od kod sta prišla in kam ju vodi pot. V slabi nemščini sta ji skušala razložiti, da prihajata od neke z jugovzhoda. Videti je bilo, da ju je pogled, ki ga je ženska poklonila njima v odgovor in slovo, osrečil. Človek je človeku blizu. V nesreči misli vsak predvsem na svoje sorodnike in ti nanj, čeprav so bili živeli že dolgo daleč drug od drugega. A vsak tudi ve, da bo morda prav kmalu koga potreboval, kogar koli. Zato je tudi kogar koli na uslugo.

Marsikdo je dobil od ljudi nepričakovan odgovor, če je mislil, da je zdaj že prišel čas, ko je vse dovoljeno. »Ti mulec,« dal prostori! je nahnul star gospod malega paglavca. »Oprostite, jaz sem za pomočnika pri protiletalskem topu. Grem na službo in bom na naslednji postaji izstopil. Vlak ne smem zamuditi,« se je glasil njegov odgovor. Mala ženska se je začela pritoževati nad slabim zrakom in stresati svojo histerijo. »Le potprite in ne sramujte se vendar. Vračam se s svojega devetnajsturnega tedenskega dela,« jo je zavrnila silovlasa ženska.

Prišel sem na dom svojega prijatelja, ki ga nisem mogel najti. Samo vrata so še stala in ob njih je visela vrstica, za katero sem bil tolikokrat potegnil in pozvonil, kadar sem prihajal tja. Tudi tokrat sem storil isto. Nobenega glasu. Votlo in mrzlo je odmevalo iz za ožganih zidov. Prijatelj si je bil tu ustvaril svoj lastni svet, v katerega se je zgnopal. Čutil je res, da mu čas nalaga nove naloge, a vendar je še vedno živel v bidermajerski dobi in se izogibal vsega, kar bi dišalo po sodobnosti. Zdjakuje narčne za udeležbo v vojni, to vem. Njegova glava in njegove roke so zdaj pripravljene za delo. Zbujen gotovo ne bo več hotel sanjati. Kakor še marsikdo je tudi on tesno povezan s svetom, ki si ga je bil ustvaril. Bombe so raztrgale tenčico, skozi katero je prišel v kruto stvarnost, in zdaj stoji pred samim seboj brez vsega, a velik.

Prod mojo hišo je v kotu sedela ženska, ki je bila vselej pomagala vsem. Je ena onih dobrih ljudi, ki vedno dajejo, a prositi ni bila navajena. Solze so se lesketale v njenih očeh, zakaj nihče ji ni bil pomagal odnesti proč njene rešene stvari. Če bi bila rekla le eno samo besedo, bi se ji ponudilo deset rok hkrati. Dim in ogenj, podrtine hiš in zdrobljeno steklo — vse to je zahtevalo posredovalca med človekom in človekom. In tega ji je tu manjkalo. Prenekateri si je mislil, da delata Bog in človek krivico, pozabil pa je reči le besedo!

Ceprav bi se človek včasih od bolečine zjokal, se vendar čisto zgodi, da ga celo v najpretrpljivejših trenutkih posili smeh. Res, moral sem se smejeti, ko sem videl pred seboj zabavnega starčka v polcilindru, kako se je sklonil, brnil proč prazno fosforno bombo, pobral izpod nje cigaretni ogorok in ga vtaknil, ne da bi privoščil en sam pogled tisti pločevinasti stvarci, v žep svojega fraka. Žena nekega peka je dejala svojemu možu, ki se je sukal pred izločbo: »Če zdaj ne boš izgubil glave, je ne boš nikoli. Zdjaj šele vem, da si čisto navaden tepec.« — Bombe so razkrinkale značaje ljudi, pretrgale vezi in ustvarile nove. Še več, tr-

di zakon vojne so presadile v vsakdanje življenje ter dale vsemu, kar je pristnega in zdravega, čudovito upanje, vse, kar je nezdravega, pa obsodilo na smrt. Bil sem zelo presenečen, da sem našel še vedno doma gospo S., o kateri sem bil mislil, da bo čisto zatrdno med prvimi zbežala. Pa ni. Rešila je svojo hišo na ta način, da je gasila zažigalne bombe, ki so padale tja. A kje je vendar oni širokoustnež, gospod P.? Le kje! Izginil je in sporečil samo, da je še pri življenju, ničesar pa ni povedal, kje je. Ženske so rešile v njegovi odsotnosti njegovo imetje, ženske in otroci so ga rešili!

Ko se je fronta približala Berlinu, je prebivalstvo tega mesta odgovorilo prav tako kakor vojak v prvi bojni črti, kjer je tisti, ki so ga vsi imeli za zajca, postal junak, Herkul pa žaba; kjer joka, kdor se nikoli prej ni bil jokajl, in kjer se smeje tisti, ki je veljal za čemerko. Rodilo se je tovarištvo, kakor ga razumejo vojaki, tovarištvo brez prisiljenih gest.

Potem se je zgodilo tudi tole veliko čudo: Lahko se človek loči od zemeljskih dobrot, le da mu ostane tisto, kar je najdražje. Lahko prenaša bolečine, če le ve, da so njegovi dragi ostali pri življenju in se jim ni nič hudega zgodilo. Občutka groze ni več. Človek se nauči razlikovati med resničnimi in dozdevnimi nevarnostmi, prav kakor se majhni otroci za bojiščem nauče iz živžiga izstreljenih krogel, od kod frče. Marsikdo zna tudi točno ločiti ogenj od ognja, nevarne požare od manj nevarnih ter pravilno presoditi, ali bo zidovje te ali one hiše še držalo, ali pa zgrmelo na kup.

In še nekaj se je pokazalo: Nemei ima prej strah pred slutnjami kakor pa pred resnično nevarnostjo. V svoji živi domišljiji

Ilja Badovlnac, sloviti tolovaj in rabelj iz Bele Krajine, namestnik komandanta neke rdeče brigade, tedaj ko je vladal v Novem mestu.

Grad Rupert vrh pri Novem mestu, kakršen je danes po zaslugi Osvobodilne fronte.

kaj rad pretirava dejansko nevarnost, zakaj njegova domišljija mu nevarnosti slika dosti huje, kakor pa so v resnici. Potem pa je sam presenečen, če spozna, da je bil prevelik fatalist. Vsi čakajo, kdaj se bodo sile spet zbrale, in to v hipu, ko bi se drugi razbežali na škodo strnjnosti celote.

V tujini kaj radi imenujejo britansko vojskovanje z bombami »živno vojno«. Treba je vedeti, da se kmet ne bo več skušal zavarovati pred vplomilecem, če mu je bil ta že požgal hišo, ali da ne bo več obdeloval svojega polja, če je bil izgubil konja. Če bi tako mislili, bi morali res reči, da obup človeka slabi. Toda mi vemo, in Berlin je dokazal, da človek lahko prekosi samega sebe. Bral sem to na sto in sto obrazih, na obrazih ljudi, ki so hodili po ulicah, zasutih z razvalinami. Skoraj nisem videl človeka, ki bi bil videti obupan. Čudovito mirni so bili ti obrazi.

Vse življenje mi bo ostal v spominu tisti večer po tretjem napadu, ko se je v svetlobnem žarku mojega avtomobila pojavila nežna bela ženska roka, proseča in hkrati zapovedujoča. Ženska me je prosila z mirnim glasom, naj jo vzamem v voz. Odprl sem vrata, in gosposka ženska v krznenem plašču je prisleda. Svetloba moje žepne svetilke se je ustavila na njenem bledem obrazu. Ženska bi se rada peljala v nek hotel v sredini mesta. Zavila sva okrog okroglice jame, ki jo je bila izkopala bomba, vozila pod visokimi žicami z visoko napetostjo, mimo ogorčenih tramov, ki so metali plašne sence na cesto. »Moj mož in moj sin se borita na vzhodnem bojišču,« je nenadno dejala, ko da bi bila govorila sama s seboj. »Borita se tam tudi zame. Borita se za svojo domovino in zame. Upam, da bo nad vse to, kar se zdaj dogaja, prišla višja, božja sodba. In upam, da bosta moj mož in moj sin, — edino, kar tu na svetu še imam — smela sodelovati pri tej sodbi.«

Obstal sem pred hotelom in moja spremljevalka je izstopila. »Oprostite,« je dejala tiho, »globoko sem se bila zamislila. Govorila je namesto Berlina, ki se je bil rodil iz ognja britanskih bomb.

MALI OGLASI

POSODO ZA NASOLITEV MESA
in kisanje repe, iz mehkega in trdega lesa, dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29.

TEKSTILNA TOVARNA NA GORENJSKEM
išče za takoj 1 samskega vratarja in 1 pomočnega vratarja. Ponudbe na oglasni odd. »Slovenskega doma« pod značko »RH 423«.

BREZOVE METLE
držaje za lopate, motike, omela itd. dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova cesta 29.

Uspehi nemške živilske industrije

Ze bežen pogled nazaj v prejšnjo svetovno vojno in primerjavo tedanjih razmer glede izdelovanja živil z razmerami v sedanjih, drugi svetovni vojni, nas lahko prepričata, kako važna je živilska industrija za narod, ki je v vojni. Ni dvoma, da je bil tudi v prejšnji vojni marsikdo, ki se je res zavedal svoje odgovornosti nasproti narodni celoti, a v veliki večini je tedaj prevladoval lov za čim večjim zaslužkom. Vprava na polju oskrbe z življenjskimi potrebščinami se je dobičkarstvo tedaj silno razmahnilo. Njaj je kdo prodajal kakršno koli blago, prva stvar mu je bila, da z njim službi denar. Razne družbe, ki so bile p oveliki večini v judovskih rokah, so pri tem dajale »dober zgled«.

Industrija živil se mora v vojnem času boriti s še prav posebno težavnimi nalagami. Ne zadostuje namreč dajati ljudem živila, ki so na razpolago, v čim prikladnejši obliki, pač pa je treba imeti na razpolago tudi zadosti industrijsko izdelanih sredstev, s katerimi je mogoče kuho čim bolj poenostaviti in jedila v čim krajšem času pripraviti.

Posebno težavne naloge pa ima v sedanjih vojni živilska industrija z oskrbovanjem čet na bojiških samih. Če po štirih letih vojne smemo pribiti, da so bile vse te naloge zadovoljivo rešene ne le v toliko, v kolikor so bile krite vse potrebe p oživljen, temveč da so se iz razpoložljivih surovin pripravljala in pošiljala vojaštvu na bojiških in drugod tudi čim okusnejša živila, potem moramo reči, da se je živilska industrija pri opravljanju svojih težavnih nalog res povsem zavedala svoje visoke odgovornosti. Delo živilske industrije pa ni kakor ni bilo lahko, saj se je morala prilagajevati pogostim, občutnim spremembam glede razpoložljivih količin surovin, navzile temu pa pripravljati takšne izdelke, da je potrošnik omejene spremembe glede kakovosti in množine surovin čim manj občutil.

Se zlasti je vse te težave hudo občutila industrija kavih nadomestkov, navzile temu pa je bila vprav ona tista, ki je dokazala, da je kljub temu mogoče izdelovati odlične stvari, če je le dovolj čuta za odgovornost. Če namreč danes ljudje na splošno zelo radi

pijejo kavo, pripravljeno iz nadomestkov, ne gre pri tem za golo navado ali razvado, pač pa se za tem skriva železna volja, da se pri izdelovanju kavih nadomestkov doseže čim boljša kakovost. Drug primer je izdelovanje slaščic. Tudi ta panoga industrije in davev najstrožjim omejitvam njenih najvažnejših surovin znala doseči, da ljudje, ki slaščice uživajo, niso prehudo občutili pomanjkanja za izdelovanje slaščic potrebnih surovin.

Največji uspehi nemške živilske industrije pa se kažejo pri oskrbi vojaštva s potrebnimi živilci. Ob tesnem sodelovanju vojske in živilske industrije so v Nemčiji že davno prehrano uredili tako, da je mogoče dati človeku vprav tedaj, ko so njegovi telesni in duševni napori največji, najzdravnejšo hrano. Pri tem jih je vodilo načelo, da mora jed lepo dišati, da mora biti okusna in da je v vsakem treba dati takšno, kakršno ima najrajši. Že v mirnem času je nemška živilska industrija stremela za tem, da se kakovost izdelkov čim bolj zboljša, in vprav to je bilo še prav posebno velikega pomena tudi za živilsko industrijo po vojni.

Ni le gofo naključje, če so v Nemčiji dali te težke naloge vprav tistim panogam živilske industrije, ki so pred izbruhom sedanjih vojne veljale za več ali manj luksuzne, za industrijo, ki se je na primer v prejšnji svetovni vojni več ali manj obdržala. Tvornice, ki v njih izdelujejo razne poslastice in sladkarije, so doslej dosegle še zlasti velike uspehe, ki imajo svoj vzrok konec koncev v nemškem stremljenju po čim večji zmogljivosti. Iz gosjih jeter so na primer v mirnem času izdelovali le sredstvo za dober tek. Zdjaj takšni predelovalci uporabljajo svoje skušnje tudi v to, da na primer onemoglega ranjenca ali podmorničarja, ki je spričo velikih naporov povsem onemogel, pripravijo do tega, da mu hrana spet zadisi in jo začne uživati. Potem so v mirnem času dajali otrokom, ki niso imeli nobenega teka do jedi, čokolado, a danes dajejo čokolado tudi daljnemu ogledniku, ki je na težavnem poslu oprezovanja. Treba je namreč vedno upoštevati, da človek, ki ne opravlja kakšnega posebno težavnega dela, ne čuti tako naglo lakote kakor pa tisti, čigar delo

Naročajte »SVET«

Na velikem srbskem narodnem zborovanju v Kragujevcu je zadnjič srbski pravosodni minister Kujundžić v svojem govoru naštel okraje v nekdanjem izsednem področju komunističnega tovaršeskega poglavarja Tita, v katerih je bilo vse srbsko prebivalstvo do zadnjega moža iztrebljeno. Več tisoč ljudi je postalo žrtev rovarskega dela Londona in Moskve. Na nestramotu — je dejal minister, — da hočejo dati Titovim tolpam značaj narodne vlade, lahko mi odgovorimo samo z utrditvijo naše notranje fronte.

»SVET« na slehermo knjižno polico!

Vsak se kruto moti, če vidi v ukrepih, ki so jih Sovjeti izdali v zadnjem času, namreč v razpustu kominterne, priznanju patriarha Sergija in zboljšanju delovnih pogojev v kolektivih, znamenje, da so Sovjeti opustili svoje prvotne cilje — priznava bivši moskovski dopisnik »Daily Maila«. Pozabiti namreč ne smemo na Stalinovo izjavo, da sovjetski napori v tej vojni nimajo ničesar skupnega s povratkom ruskega nacionalizma.

Pod naslovom »Turčija na pragu novega letas« se člankar v »Ulusu« bavi s političnim položajem ter pravi med drugim: Štiri leta je bila nevarnost, da bo tudi Turčija zajela vojna. Turčija hoče živeti v svobodni domovini in njeno politiko narekujejo zgolj narodne koristi. Če bo treba, bo Turčija zadržala vse svoje sile, da se reši nevarnosti. Naša volja — končuje člankar — ne bo klonila pritisku druge sile. Z novim letom stopamo v najkritičnejše razdobje.

v »SVETU« je bogato pisana beseda

Nove hude izgube so utrpeli komur tolpe v zadnjih desetih dneh v vzhodni Bosni je padlo 1600 k stov, ranjenih pa je bilo še več, 700 pa je bilo zajetih ali pa se vdalo. Poleg tega je bilo zajeti pušk. 24. strojnica, 3 metaleci mi konj. velike količine streliva in ter drugih stvari. Nemško vojaš v bojih po gozdnatnem, goratem in ženen ozemlju podpralo tudi let Italijanska polica je zaprla v Rimu Badoglia, sina izdajalskega m Mario Badoglio ni več utegnil svojim očetu in se je v res čas od ske izdaje skrival v Rimu, kjer zdaj izsledili.

je naporno, pa naj bo telesno ali V vsakem primeru mora človek opneš dobi pravočasno in zadosti hranilnih to se pravi, napornosti dela odgo hrane.

Človekovo hrano pa je treba prilag vremenskim razmeram, v katerih je pa naj bo to na primer hudemu p mrazu ali pa tropski vročini. Bistveno drugačno pa je delo po ta noga živilske industrije, ki morajo v ol splošne oskrbe z živilci skrbeti za po večjih ljudskih množic. V glavnem je nja naloga, živila tako predelovati, da izguba manj na svoji hranilni vrednosti in okusu, roma da odstranijo zopra okus, da neol stvari naredo okusne, ali da pri predelavi se stopnjujejo hranilno vrednost, morda na način, da odstranijo sestavine, ki a človekov žolodce neprevajljive.

Se zlasti krepko je morala pri tem prijeti industrija konzerv. V primeri s stam v prejšnji svetovni vojni je morala plati dosti večje množine sočiva in delno sadja. Pri prejšnjih načinih predelave jo čivje in sadje mnogo izgubilo na svoji nalni vrednosti in tudi na okusu, zdaj je tudi v tem oziru bil dosežen velik edek v primeri s stanjem v prejšnji vni vojni. Kako okusne so na primer še četrtim letu vojne razne sadne meze, jih izdelujejo po nemških tvornicah. Ljudje tu pa tam kar nehoti že skoraj čisto pili na sveže sadje in gotovo ne čutijo v toliko potrebo po njem, kakor so jo koč. V zvezi s tem je treba omeniti tudi industrijo umetnih hranilnih snovi, ki igra pri splošni prehrani izredno važno vlogo, ker tudi te močno krepke delovno silo nekega naroda.

Nemška živilska industrija po pravici služi visoko priznanje, saj je dosegla izredne uspehe v sedanjem vojnem času. Vsakdanjstvari imajo ljudje navadno za nekaj samo, sebi umevnega, a vendar ne smemo pozab, da nemško živilsko industrijo diči mnogo zbiljivosti, skušen in neposrednega strpljenja za določenim ciljem.

Glavni štab
829 in 70 Slovenija
Gravitivni oddelki
odsek za motorizacijo
na položaju, 8. I. 1943.

N a r e d b a
e mobilizaciji aktivnih motornih vozil s pogonom na ogije ali les.

1/ Mobilizirajo se na področju NOV in PO Slovenije vsa motorna vozila, tako avtomobili kakor tovorna s pogonom na ogije, ne glede na to, ali so bili mediji črna v prometu ali ne.

2/ Jemaliki takih vozil so dolžni, prijaviti jih pisarno do 12. oktobra 1943. na najbližji komandi mestu, s katero pripadajo, in sicer, število, cilje, dnev, delovnost, osebnost ali tovarna avtomobil, število sedenjs, mobilnost, vrsta pilninskega agregata.

3/ Komanda mest do 12. oktobra vsakega poročala Glavnišemu štabu NOV in PO Slovenije, odseku za motorizacijo e despalih prijavih. Odsek za motorizacijo bo potem vozila razporedil.

4/ V kolikor bi dopadali vozniki takih motornih vozil ne bili mobilizirani, na vojaško službo, jih morajo lastniki motornih vozil prijaviti istočasno e prijavo vozil.

5/ Kdor bo prijavo spustil ali podal lažne prijave ali pa kdor bi onespodobno na vojaško službo, bo kaznovan po vojaških zakonih.

Šest izdane - splošno razpisno

Komandant komandanta 1 Vojna odseka
general Jaka Arčič, l. r. Tuzinhar Eugen, l. r.

Nadglavni oddelki 1
Slavko Gruz, l. r.

KOMANDA 12. okt. 1943
NOVOHESKEGA PODROČJA
Dostavljena
Df na potrošnja

Komandant
odnoto.

Zgodovinske odlake o zasegi motornih vozil za tolovaško vojsko, zanimiv v toliko, ker ga je podpisal vodja odseka Evgen Ravnlhar, če se ne motimo sin bivšega ljubljanskega podžupana in znan salonski marksist, ki pač ni smel drugam, kakor k uradnim avtomobilom, katerih je bil vse svoje življenje navajen.